

บทที่ 4

นโยบายและมาตรการของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมโคนม

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับอาชีพการเลี้ยงโคนมอย่างจริงจัง ทั้งโดยมีเป้าหมายเพื่อทดแทนการนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นม และทดแทนการปลูกพืชที่มีปัญหาทางด้านการผลิตและการตลาด และถือเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศที่ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรไทย โดยรัฐบาลได้กำหนดแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมโคนมไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 4 เป็นต้นมา

4.1 นโยบายและมาตรการแนวทางของรัฐบาลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ถึง 9

นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมโคนมจะพิจารณาจากสาระในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอุตสาหกรรมโคนม ตั้งแต่แผนพัฒนาฉบับที่ 4 จนถึงแผนพัฒนาฉบับที่ 9 โดยมีนโยบายดังต่อไปนี้

4.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 และ 5 (ตั้งแต่ พ.ศ. 2520 – 2529)

นโยบายหลัก ได้แก่ รัฐบาลส่งเสริมให้เกษตรกรประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมเพื่อผลิตนํ้านมดิบทดแทนการนำเข้า กำหนดมาตรการสนับสนุนการเลี้ยงโคนม และดำเนินโครงการรณรงค์การตีมนมโดยการใช้มาตรการเกษตรกรรายใหม่ ลดพื้นที่การเพาะปลูกพืชที่ประสบกับปัญหาด้านผลผลิตและราคา อีกทั้งกำหนดให้ผู้ผลิตนมพร้อมดื่มและนมผงใช้นํ้านมดิบเป็นบางส่วนในการผลิต

4.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534)

รัฐบาลส่งเสริมให้เลี้ยงโคนม โดยการใช้มาตรการส่งเสริมให้ เกษตรกรเลี้ยงโคนมเพิ่มขึ้น 1,500 ตัว และมอบหมายให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) นำเข้าพันธุ์โคนมจากต่างประเทศเพื่อใช้ดำเนินการตามแผนส่งเสริมการเลี้ยงโคนม

นโยบายหลัก ได้แก่ การสนับสนุนอาชีพการเลี้ยงโคนม โดยการที่กระทรวงพาณิชย์ ออกประกาศกฎกระทรวงกำหนดให้ผู้นำเข้านมผงขาดมันเนยที่จะนำมาแปรรูปเป็นนมพร้อมดื่มต้องรับซื้อนมดิบในอัตราส่วน 20 ส่วนต่อการนำเข้านมผงขาดมันเนย 1 ส่วนโดยน้ำหนัก พร้อมทั้งให้ผู้นำเข้านมพร้อมดื่มสำเร็จรูปต้องรับซื้อนมดิบในอัตราส่วน 2 ส่วนต่อการนำเข้านมพร้อมดื่มสำเร็จรูป 1 ส่วน โดยน้ำหนักและกระทรวงอุตสาหกรรม ออกประกาศนโยบายอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นมกำหนดให้ โรงงานนมพร้อมดื่มต้องใช้นมดิบอย่างน้อย 1 ส่วนต่อน้ำนมคั้นรูป 10 ส่วนในการผลิต และจะต้องเพิ่มปริมาณการรับซื้อในอัตราร้อยละ 20 ต่อปีพร้อมทั้งให้โรงงานผลิตนมผงต้องรับซื้อ และใช้น้ำนมดิบที่ผลิตได้ภายในประเทศจำนวนไม่ต่ำกว่าวันละ 50 ตัน ในปีแรกที่เริ่มดำเนินการผลิต และต้องเพิ่มปริมาณการรับซื้อและใช้น้ำนมดิบในอัตราร้อยละ 20 ต่อปีทุกปี จากปริมาณที่รับซื้อในปีที่ผ่านมา

4.3.1 โครงการพัฒนาโคนมที่สำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6

มีโครงการพัฒนา 4 โครงการ ดังนี้

1. โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม มีเป้าหมายขยายการเลี้ยงโคนม 2,500 ตัว ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ราชบุรี ปราจีนบุรี และนครปฐม
2. โครงการเร่งรัดผลิตพันธุ์โคนมในประเทศ โดยบริการผสมเทียมฟรี ด้วยน้ำเชื้อโคนมพันธุ์แท้ และฉีดวัคซีนให้แก่ลูกโคนมของเกษตรกร เพื่อผลิตโคนมลูกผสมปีละ 1,000 ตัว
3. โครงการพัฒนาและผลิตน้ำเชื้อพันธุ์ดี ในระดับสายเลือดต่างๆ เพื่อไว้ใช้ในการบริการผสมเทียมโคนมของเกษตรกร โดยมีเป้าหมายผลิตน้ำเชื้อแช่แข็งจำนวน 70,000 โดส
4. โครงการเทคโนโลยีการย้ายฝากตัวอ่อน เพื่อปรับปรุงพันธุ์โคนมในประเทศเพื่อสร้างโคนมพันธุ์แท้ในประเทศไทย สำหรับผลิตน้ำเชื้อโคนมบริการแก่เกษตรกร

ผลการดำเนินงานพัฒนาโคนมในปีพ.ศ. 2534 มีจำนวนโคนมประมาณ 1.66 แสนตัว สามารถผลิตน้ำนมดิบได้ประมาณ 1.9 แสนตัน ซึ่งผลผลิตน้ำนมดิบที่ได้ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ในขณะที่การบริโภคนมพร้อมดื่มได้ขยายความต้องการบริโภคสูงถึง 2.5 แสนตัน รัฐบาลจึงยังคงให้ความสำคัญในการพัฒนาโคนมต่อเนื่องไปในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539)

4.4 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)

รัฐบาลมีนโยบายหลักที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยพันธุ์ โคนม พืช อาหารสัตว์ การจัดทำแปลงหญ้า การจัดการฟาร์ม การรวบรวมนํ้านมดิบ การขนส่งนม การแปรรูปนํ้านมดิบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตนํ้านมดิบ โดยใช้วิธีการพัฒนาปรับปรุงโคนมให้มีประสิทธิภาพในการให้นํ้านมสูงกว่าเดิมที่เฉลี่ยประมาณ 8-10 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน คัดเลือกพ่อโคนมพันธุ์ดี เพื่อผลิตนํ้าเชื้อไว้บริการ และปรับปรุงคุณภาพฝูงโคนมในประเทศให้มี ประสิทธิภาพในการให้นํ้านมสูงขึ้น ดำเนินการศึกษาวิจัยการใช้เทคโนโลยีการย้ายฝากตัวอ่อนเพื่อใช้ในการปรับปรุงพันธุ์โคนมในประเทศให้ดีขึ้น อีกทั้งยังสนับสนุนให้มีการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับพืชอาหารสัตว์ที่ให้ผลผลิต และคุณภาพสูงกว่าที่มีอยู่เดิมพร้อมทั้งจำหน่ายหรือแจกเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม โดยมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

1. ส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยเลี้ยงโคนมในเขตพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อผลิตนํ้านมดิบให้มีปริมาณและคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนที่เป็นธรรม โดยการกำหนดเขตการเลี้ยงโคนมและจดทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม เพื่อให้สามารถดูแลได้ อย่างทั่วถึงและสามารถควบคุมคุณภาพในขั้นตอนของการขนส่งนมได้

2. สนับสนุนให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรวมตัวเป็นสหกรณ์ เพื่อเป็นตัวแทนของเกษตรกร โดยให้สหกรณ์ดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนม อาทิ เช่น โรงงานผสมอาหารสัตว์ ศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ รถขนส่งนมและ โรงงานแปรรูปนมพร้อมดื่มเป็นต้น รวมทั้งให้ การสนับสนุนสินเชื่อสำหรับการลงทุนและการดำเนินงานให้แก่สหกรณ์ด้วย โดยที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ จะสนับสนุนให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมตามเป้าหมายของแผนรวมตัวกันเป็นสหกรณ์ เพื่อดำเนินธุรกิจร่วมกัน และคอยให้ความช่วยเหลือแนะนำการดำเนินงานด้านธุรกิจและการบริหารงานสหกรณ์ และสนับสนุนให้สหกรณ์ โคนมรับผิดชอบด้านศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ โดยเข้าร่วมทุน ลงทุนเช่าเพื่อช่วยลดภาระให้กับรัฐและสามารถจัดการผลิตนํ้านมดิบได้สอดคล้องกับความต้องการ จัดตั้งศูนย์รับนํ้านมดิบเพิ่มเติมในแหล่งที่มีเกษตรกรหนาแน่นแต่ อยู่ห่างไกลจากศูนย์รับนํ้านมดิบที่มีอยู่แล้ว ให้ กรมส่งเสริมสหกรณ์ ร่วมกับสถาบันการเงิน และ โรงงานแปรรูป สนับสนุนเงินลงทุนและการจัดการ

3. ส่งเสริมและขยายการเลี้ยงโคนมเพื่อผลิตนํ้านมดิบทดแทนการนำเข้าวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์นมสำเร็จรูปจากต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรเลี้ยงโคนมภายใต้โครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร (คปร.) เพื่อให้โอกาสแก่เกษตรกรที่ ประสบปัญหาผลผลิตและ

ราคาข้าวหรือมันสำปะหลังตกต่ำโดยการสนับสนุนให้เกษตรกรเลี้ยงโคนมและผลิตน้ำนมดิบในเชิงการค้าในพื้นที่ เขตการเลี้ยง โคนม เพื่อส่งน้ำนมดิบเข้าโรงงานแปรรูปนมรวมทั้งให้การสนับสนุนเกษตรกรที่อยู่บริเวณใกล้ เคียงกับ โรงงานนมพร้อมดื่มจัดหาพันธุ์ โคนมสำหรับใช้ ในการส่งเสริมการเลี้ยง โคนม โดยจัดหาจากภายในประเทศหรือจัดซื้อจากต่างประเทศ กรมปศุสัตว์จะ จัดเจ้าหน้าที่ผสมเทียมไว้ คอยบริการผสมเทียมแม่ โคนมของเกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการภายใต้ แผนนี้ บริการฉีดวัคซีนป้องกัน โรค และให้บริการรักษาพยาบาล โคนมในโครงการที่เจ็บป่วยและ สนับสนุนให้มีการดำเนินเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรมและสัมมนาแก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมและนักวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการ โคนมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพความรู้ให้แก่ เจ้าหน้าที่สำหรับไปถ่ายทอดให้ แก่ เกษตรกรรวมถึงกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำนมดิบและราคามาตรฐานของน้ำนมดิบที่เกษตรกร ผลิตได้ ณ ศูนย์รับน้ำนมดิบ ให้เท่ากันทุกแห่งในแต่ละปี เพื่อให้เกษตรกรได้รับราคาเป็นธรรม กำหนดคุณภาพน้ำนมดิบและราคาน้ำนมดิบ ณ โรงงานแปรรูปนมให้สอดคล้องกับค่าใช้จ่าย ของศูนย์รวมน้ำนมดิบ การขนส่งและราคาน้ำนมดิบที่เกษตรกรได้รับรวม ทั้งต้นทุนการผลิตภัณฑ์ นมที่ ใช้น้ำนมดิบและราคาจำหน่าย

4. สนับสนุนให้ โรงงานอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นม ใช้น้ำนมดิบที่ผลิตในประเทศให้มากที่สุด โดยกำหนดมาตรการในการช่วยเหลือให้ความคุ้มครองแก่ โรงงานที่ใช้น้ำนมดิบ ภายในประเทศโดยกำหนดให้ โรงงานผลิตนมพร้อมดื่ม ใช้น้ำนมดิบทดแทนการใช้น้ำนมสินรูปให้ มากที่สุดหรือทั้งหมด เช่น การกำหนดอัตราส่วนการรับซื้อน้ำนมดิบต่อการอนุญาตให้นำเข้า เป็นต้น

5. สนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการพัฒนาการวิจัยการเลี้ยง โคนมและการแปรรูปผลิตภัณฑ์นมให้มากขึ้น เพื่อช่วยลดภาระการดำเนินงานของรัฐบาลซึ่ง โดยให้ การสนับสนุนโครงการส่งเสริมการเลี้ยง โคนมของภาคเอกชน

6. สนับสนุนการรณรงค์ ให้ประชาชนเข้าใจถึงคุณค่าทางโภชนาการของอาหารนมเพื่อ ส่งเสริมให้ มีการบริโภคนมมากยิ่งขึ้น โดยมีมาตรการขยายการบริโภคนมพร้อมดื่มให้กว้างขวาง โดยรณรงค์การดื่มนมให้ประชาชนรู้คุณค่าของอาหารนม ดำเนินการประชาสัมพันธ์และเร่งรัด สนับสนุนให้จัดทำโครงการนม โรงเรียนให้กว้างขวาง และดำเนินการลดหรือยกเว้นภาษีนำเข้า สำหรับภาชนะบรรจุ และวัตถุดิบในการผลิตภาชนะบรรจุนมพร้อมดื่มเพื่อลดต้นทุนการผลิตนม พร้อมดื่ม

7. สนับสนุนให้ มีการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบาย โคนมเข้ามามี ส่วนร่วมในการกำหนด นโยบายแผนงาน เป้าหมายการผลิตแนวทางการพัฒนา โคนมและอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นม โดยมี แนวทางและมาตรการการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบาย โคนมประกอบด้วยผู้

แทนจากส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนงานเป้าหมายการผลิต
แนวทางการพัฒนาโคนมและอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นม

4.4.1 ผลการดำเนินงานและปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

ในปี พ.ศ. 2539 มีจำนวน โคนมเพิ่มเป็นประมาณ 3 แสนตัว ผลิตน้ำนมดิบได้ประมาณ 3.8
แสนตัน ในขณะที่ปริมาณการผลิตนมพร้อมดื่มได้เพิ่มสูงถึง 6.3 แสนตัน เนื่องจากมีการนำเข้านม
ผงขาดมันเนยมาผลิตเป็นนมพร้อมดื่ม แม้ว่าผลผลิตน้ำนมดิบจะเพิ่มสูงขึ้น แต่ปริมาณการผลิตก็ยัง
ไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมาย ปริมาณผลผลิตน้ำนมดิบที่ผลิตได้ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ
บริโภคนมพร้อมดื่ม แต่เกษตรกรก็ประสบปัญหาในด้านการตลาด อันเนื่องมาจากการปฏิบัติตาม
พันธกรณีขององค์การการค้าโลก (WTO) ที่ได้เริ่มมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538

จากข้อผูกพันกับองค์การการค้าโลก ที่จะต้องเปิดตลาดนำเข้านมผงขาดมันเนย น้ำนมดิบ
และนมพร้อมดื่ม พบว่า ในปี พ.ศ.2538 ประเทศไทยผูกพันที่จะต้องเปิดตลาดนำเข้านมผงขาดมัน
เนย จำนวน 45,000 ตัน โดยกำหนดอัตรารายนำเข้าในโควตาร้อยละ 20 นอกโควตาร้อยละ 237.6
เปิดตลาดน้ำนมดิบจำนวน 2,260 ตัน อัตรารายนำเข้าในโควตาร้อยละ 20 นอกโควตาร้อยละ 45.5
เปิดตลาดนมพร้อมดื่ม จำนวน 26 ตัน อัตรารายนำเข้าในโควตาร้อยละ 20 นอกโควตาร้อยละ 92.10

ส่วนในปี พ.ศ.2547 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายก่อนเปิดให้มีการนำเข้าโดยเสรี ประเทศไทยผูกพันที่
จะเปิดตลาดนำเข้านมผงขาดมันเนย จำนวน 55,000 ตัน โดยกำหนดอัตรารายนำเข้าในโควตาร้อย
ละ 20 นอกโควตาร้อยละ 216 เปิดตลาดน้ำนมดิบ จำนวน 2,372.74 ตัน อัตรารายนำเข้าในโควตา
ร้อยละ 20 นอกโควตาร้อยละ 41.0 เปิดตลาดนมพร้อมดื่ม จำนวน 27.26 ตัน อัตรารายนำเข้าใน
โควตาร้อยละ 20 นอกโควตาร้อยละ 84.0

แต่ในความเป็นจริง ประเทศไทยได้เปิดตลาดเกินจำนวนที่ได้ผูกพันไว้ และกำหนดอัตราราย
นำเข้าในโควตา ต่ำกว่าระดับที่ได้ผูกพันไว้เช่นกัน คือ ในปี พ.ศ. 2538 เปิดตลาดนำเข้านมผง
ขาดมันเนย จำนวน 55,000 ตัน แต่มีการนำเข้าจริง จำนวน 79,919 ตัน โดยกำหนดอัตรารายนำเข้า
ในโควตาร้อยละ 5 นอกโควตาร้อยละ 237.6 และปี พ.ศ. 2546 เปิดตลาดนำเข้านมผงขาดมันเนย
จำนวน 68,348.30 ตัน แต่มีการนำเข้าจริง จำนวน 73,632 ตัน อัตรารายนำเข้าในโควตาร้อยละ 5
นอกโควตาร้อยละ 218.4

จากการเพิ่มประสิทธิภาพและปริมาณการผลิตน้ำนม สามารถเพิ่มปริมาณการผลิตน้ำนม
ของแม่โคโดยเฉลี่ยเป็น 10.7 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน และความต้องการบริโภคนมพร้อมดื่มเพิ่มขึ้นอย
างมากทำให้สามารถผลิตน้ำนมดิบเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ เกษตรกรมี รายได้ที่แน่นอนจากการขายน้ำนม
ดิบ ซึ่งเป็นผลเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร ขจัดปัญหาความยากจนของเกษตรกรลดปัญหาการว่าง

งานและก่อให้เกิดการขยายตัวด้านการลงทุนอย่างต่อเนื่องในโรงงานนมผง โรงงานผสมอาหารสัตว์ โรงงานนมพร้อมดื่ม ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ และรถขนส่งนมเป้าหมายที่กำหนดเพื่อให้เพียงพอความต้องการในการบริโภคผลิตภัณฑ์นมซึ่งเป็นเป้าหมายที่ค่อนข้างยากที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายเนื่องจากจะต้องเพิ่มแม่โคเป็นจำนวนมากและการเลี้ยงโคนมไม่ใช่อาชีพที่คุ้นเคยของเกษตรกรไทยโดยทั่วไป นอกจากนี้ พื้นที่ และแหล่งเลี้ยงที่เหมาะสมค่อนข้างจำกัด ดังนั้นการดำเนินการในแผนพัฒนาฯ 7 จึงไม่อาจบรรลุเป้าหมาย

4.5 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) มีการกำหนดเป้าหมายที่จะพัฒนาคนเป็นหลัก โดยมุ่งที่จะเพิ่มศักยภาพของคนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐบาลได้กำหนดนโยบายที่จะปรับปรุงโครงสร้างการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการ เพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และสหกรณ์ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ทั้งด้านการผลิตและการตลาด ตลอดจนการแปรรูปสินค้าเกษตร และการเป็นศูนย์กลางของชุมชน ดังนั้นการผลิตน้ำนม เป็นอุตสาหกรรมการเกษตรที่สามารถสนองต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และนโยบายของรัฐดังกล่าวได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมเพื่อเป็นการขยายปริมาณโคนมอีก จำนวน 65,000 ตัว โครงการที่เกิดขึ้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 มีดังต่อไปนี้

1. การวิจัยพันธุ์ โคนมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต รัฐบาลให้การสนับสนุนการวิจัยเพื่อให้ได้โคนมพันธุ์หลักที่ปรับตัวได้ดีในสภาพภูมิอากาศในประเทศไทยและให้ผลผลิตต่อวันและต่อสภาพแวดล้อมสูง โดยการทดสอบพันธุ์และรับรองพันธุ์โคนมที่ผลิตได้ ภายในประเทศและโคนมที่นำเข้ามาจากต่างประเทศเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานรัฐและเกษตรกร มีการศึกษาวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับการขยายฝากตัวอ่อนเพื่อปรับปรุงพันธุ์ โคนมและขยายโคนมพันธุ์ ดีสู่เกษตรกรทุกระดับ จัดทำทะเบียนประวัติโคนมเพื่อสนับสนุนการวิจัยการประเมินผลการปรับปรุงพันธุ์ และการขยายผลสู่ฟาร์มทั่วประเทศ

2. การวิจัยพันธุ์พืชอาหารสัตว์และการจัดหาเมล็ดพันธุ์โดยมีการดำเนินการวิจัยเพื่อให้ได้พันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่มีคุณค่าทางอาหารสูงและเจริญเติบโตได้ดีในสภาพดินฟ้าอากาศของประเทศไทย สำหรับพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่เหมาะสมให้มีการเร่งรัดการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ โดย

วมดำเนินการกับเกษตรกรและภาคเอกชนเพื่อให้มีเมล็ดพันธุ์ในปริมาณที่เพียงพอ สำหรับจำหน่าย จ่ายแจกให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์

3. กำหนดเขตส่งเสริมการเลี้ยงโคนม เขตเลี้ยงโคนมจะต้องมีศูนย์รับน้ำนมดิบและศูนย์ ดังกล่าวจะอยู่ ห่างจากโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นมเป็นระยะทางไม่เกิน 200 กิโลเมตร แหล่งเลี้ยง หรือฟาร์มเกษตรกรควรอยู่ห่างจากศูนย์รับน้ำนมดิบในรัศมี ของระยะทางไม่เกิน 50 กิโลเมตร เขต เลี้ยง โคนมจะต้องมีสภาพพื้นที่เหมาะสมต่อการจัดทำแปลงหญ้า มีแหล่งน้ำสำหรับใช้เลี้ยงโคนมอยู่ ว่างเพียงพอและเกษตรกรที่สนใจเลี้ยง โคนมจะต้องอยู่กันอย่างหนาแน่น เพื่อความเหมาะสมในการ ส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือและการรวบรวมน้ำนมดิบ

4. สนับสนุนการรวมตัวของเกษตรกรและการจัดตั้งสถานม(Diary Board) เพื่อเป็นการ ส่งเสริมหรือจัดทำโครงการส่งเสริมการเลี้ยง โคนม ให้ถือเป็นนโยบายในการกำหนดให้ เกษตรกร รวมตัวกันเป็นสหกรณ์และจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรสมาชิกของสหกรณ์เกี่ยวกับการ เลี้ยง โคนม การผสมเทียม การให้อาหาร การป้องกัน และรักษาโรค ตลอดจนการดำเนินธุรกิจของ สหกรณ์ การสนับสนุนเงินสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำจากธ.ก.ส. และกรมส่งเสริมสหกรณ์ รวมทั้ง สนับสนุนของบริษัทเอกชนให้ดำเนินการ โดยผ่านระบบสหกรณ์และสนับสนุนการจัดตั้งสถานม (Diary Board)

5. เพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและรักษาโรคโดยการ เพิ่มบุคลากรในแหล่งเลี้ยง โคนมให้ มีปริมาณเพียงพอที่จะให้บริการได้อย่างทั่วถึงและถ่ายทอดเทคโนโลยีและความรู้ เบื้องต้นในการป้องกันรักษาโรคให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนม จัดให้ มีหน่วยสัตวแพทย์เคลื่อนที่เพื่อ เสริมการให้บริการหน่วยลานในระดับท้องถิ่น เมื่อเกิดกรณีที่มีการระบาดของโรคอย่างรุนแรงเร่ง รั้งรัดการผลิตวัคซีนป้องกัน โรคให้มีปริมาณเพียงพอและสนับสนุนให้เอกชนลงทุนสร้างโรงงาน ผลิตวัคซีน โดยประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกำหนดให้เป็นกิ จการที่จะได้รับบัตรส่งเสริมการลงทุน ในกรณีที่โคนมป่วยด้วยโรคระบาดที่อาจแพร่ กระจายสู่ โคนมตัวอื่น ๆ ได้และหากไม่สามารถรักษาให้หายป่วยได้ ก็ทำการกำจัด โคเหล่านั้น และจ่ายเงิน ชดเชยแก่เจ้าของสัตว์ ในอัตราที่ไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่ง ของราคาซื้อขายในท้องตลาด (ตามพ.ร.บ. โรค ระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499)

6. สนับสนุนการผลิตพันธุ์ โคนมขึ้นภายในประเทศและสนับสนุนให้ไทยเป็นศูนย์ กลาง การผลิตและการจำหน่ายพันธุ์ โคนมให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน โดยมอบหมายให้กรมปศุสัตว์ กรม ส่งเสริมสหกรณ์ประสานงานกับสหกรณ์ผู้เลี้ยง โคนม จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับ โคนมที่เกษตรกรเลี้ยง และต้องการจะจำหน่ายพร้อมการจัดทำ ประวัติ และราคาเพื่อจัดจำหน่ายพันธุ์ โคนมเหล่านั้นให้ เกษตรกรรายอื่น ๆต่อไป สนับสนุนให้ อสค. ดำเนินโครงการขยายพันธุ์ โคนมที่ บันทึกต่อไปโดย

ผลิตเองส่วนหนึ่งและรับซื้อมาจากเกษตรกรอีกส่วนหนึ่ง เมื่อเลี้ยงและผสมพันธุ์ จนตั้งท้องแล้วจึงจัดจำหน่ายให้เกษตรกรสนับสนุนการลงทุนผลิตพันธุ์โคนมของเอกชน โดยให้ได้บัตรส่งเสริมการลงทุนเพื่อผลิตโคนมปลอดลาภภายในประเทศและจัดจำหน่ายแก่ประเทศเพื่อนบ้านด้วย

7. พัฒนากิจการผลิตน้ำนมให้มีปริมาณเพียงพอและทดแทนการนำเข้า ให้ความคุ้มครองแก่อาชีพการเลี้ยงโคนมและธุรกิจการแปรรูปที่ใช้ น้ำนมดิบที่ผลิตได้ภายในประเทศเป็นวัตถุดิบ โดยให้คงมาตรฐานควบคุมการนำเข้าหางนมผงที่จะนำมาผลิตนมพร้อมดื่มและการนำเข้าน้ำนมพร้อมดื่มตามกฎหมายของกระทรวงพาณิชย์ สนับสนุนกิจการเลี้ยงโคนมของเกษตรกร โดยการจัดหาโคนมพันธุ์ดี การให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ กำหนดราคารับซื้อน้ำนมดิบ โดยมีราคามาตรฐานขั้นต่ำและเพิ่มขึ้นตามคุณภาพ สนับสนุนให้มีการทำสัญญาซื้อขายกับโรงงานแปรรูป โดยผ่านระบบสหกรณ์ ให้การบริการด้านผสมเทียม ป้องกันรักษาโรค ให้การฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการผลิตแก่เกษตรกร

8. สนับสนุนโรงงานแปรรูปทำผลิตภัณฑ์นมใช้น้ำนมดิบที่ผลิตได้ภายในประเทศ ให้ความคุ้มครองแก่โรงงานแปรรูปและขอความร่วมมือจากกระทรวงอุตสาหกรรมในการกำหนดให้โรงงานผลิตภัณฑ์นมต้องใช้น้ำนมดิบที่ผลิตได้ ภายในประเทศในสัดส่วนที่เหมาะสม สนับสนุนให้กิจการโรงงานแปรรูปน้ำนมดิบได้รับบัตรส่งเสริมการลงทุน

9. สนับสนุนการรณรงค์การบริโภคนมเพื่อขยายตลาดผลิตภัณฑ์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ขอความร่วมมือจากกระทรวงการคลังในการสนับสนุนการบริโภคนมโดยขอให้ยกเว้นการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ให้แก่ ผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่มทุกชนิด เพื่อที่จะช่วยให้นมพร้อมดื่มมีราคาไม่สูงเกินไป

10. พัฒนาระบบข้อมูลและข่าวสารเกี่ยวกับโคนมและผลิตภัณฑ์นม ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข่าวสารและข้อมูลระหว่างภาครัฐบาลกับภาคเอกชน โดยการจัดตั้งศูนย์ ข้อมูลโคนมและผลิตภัณฑ์นมรวบรวมข้อมูลด้านการผลิต การตลาดการค้าผลิตภัณฑ์ นโยบายนและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศโดยการวิเคราะห์ข้อมูลและสถานการณ์ รวมทั้งการจัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ แก่ภาครัฐเอกชน และเกษตรกรรวมทั้งการเผยแพร่ผ่านทางสื่อสารมวลชน

4.5.1 ผลการดำเนินงานและปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8

จากเป้าหมายการผลิตที่ตั้งไว้ ในช่วงแผนฯ 8 ทั้งผลผลิตน้ำนมดิบ ผลผลิตแม่โคนม ผลผลิตที่ได้จากการดำเนินงานจริงในช่วงที่ผ่านมา ยังไม่สามารถผลิตได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยผลิตน้ำนมดิบได้ประมาณร้อยละ 70 ของเป้าหมายที่ตั้งไว้และจำนวนแม่โคนมมีประมาณร้อยละ 55

ของเป้าหมายเท่านั้น สถานการณ์การผลิตน้ำมันดิบเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการบริโภคนมพร้อมดื่มก็ยังไม่ดีขึ้น ซึ่งจากตัวเลขประมาณการในแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 8 พบว่าอัตราการบริโภคนมพร้อมดื่มจะเพิ่มจากประมาณ 11 กิโลกรัมต่อคนต่อปี ในปีพ.ศ. 2540เป็นประมาณ 20กิโลกรัมต่อคนต่อปี ในปี 2544 ดังนั้นแนวทางนโยบายของรัฐบาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิต จะมุ่งเน้นไปในแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตน้ำมันดิบ แนวทางดังกล่าว อาทิ การกำหนดเขตการเลี้ยงโคนม จัดหาโคนมพันธุ์ดีแก่เกษตรกร รวมถึงการเพิ่มจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยง แต่แนวนโยบายดังกล่าวก็ไม่บรรลุเป้าหมายในการสร้างเสริมแรงจูงใจให้กับเกษตรกรรายใหม่ให้เข้ามาสู่อุตสาหกรรมการเลี้ยงโคนม ซึ่งพบว่าโรงงานที่รับซื้อน้ำมันดิบเพื่อนำมาผลิตน้ำมันพร้อมดื่มมีความต้องการที่จะใช้หางนมผงเข้ามาในขบวนการผลิตมากกว่า เนื่องจากต้นทุนการผลิตนมคืนรูปมีราคาต่ำกว่าราคาน้ำมันดิบที่โรงงานซื้อมาก ขณะเดียวกันน้ำมันดิบเป็นสินค้าที่นำเข้าง่าย ค่าใช้จ่ายในการขนส่งค่อนข้างสูง เนื่องจากต้องใช้ภาชนะบรรจุเพื่อการขนส่งที่ต้องมีการควบคุมอุณหภูมิด้วยเหตุ นี้จึงทำให้รัฐบาลต้องเข้ามาดำเนินการควบคุมจำนวนนมผงขาดมันเนยที่เข้ามาสู่กระบวนการผลิตนมพร้อมดื่ม มิเช่นนั้นจะทำให้อุตสาหกรรมการเลี้ยงโคนมอาจประสบกับความเสียหายเนื่องจากไม่สามารถแข่งขันกับการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศได้

4.6 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

มีนโยบายหลักด้านการส่งออก ผลิตภัณฑ์นมและพันธุ์โคนมส่งออกไปจำหน่ายยังประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียนและมีแนวโน้มในการผลิตพันธุ์โคนมและผลิตน้ำเชื้อแช่แข็งพ่อโคนมพันธุ์ดีเพื่อส่งออกไปจำหน่ายในประเทศเพื่อนบ้านที่มีสภาพภูมิอากาศใกล้เคียงกัน

นโยบายด้านการทดแทนนำเข้ามีแนวทางในการแปรรูปน้ำมันดิบเป็นผลิตภัณฑ์นมเช่น เนยเหลว หรือ เนยแข็งเพื่อเพิ่มมูลค่าน้ำมันดิบ เป็นการทดแทนการนำเข้าสำหรับผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง โดยการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์โคนมที่เหมาะสมในประเทศเพื่อลดการนำเข้าพ่อแม่พันธุ์จากต่างประเทศ รวมทั้งการพัฒนาการผลิตน้ำเชื้อแช่แข็งจากพ่อโคนมพันธุ์ดี ภายในประเทศเพื่อทดแทนการนำเข้าเชื้อแช่แข็งจากต่างประเทศ

พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โคนมมีแนวทางโดย ด้านการผลิต การจัดการฟาร์ม สุขภาพโคนม คุณภาพน้ำมันดิบและการแปรรูปผลิตภัณฑ์นมให้ยั่งยืนได้มาตรฐานปลอดภัยสำหรับผู้บริโภคและราคานมและผลิตภัณฑ์นมสามารถแข่งขันนมและผลิตภัณฑ์ นมที่นำเข้าจากต่างประเทศและเพื่อให้แข่งขันได้ในระบบการค้าเสรี

สร้างความเข้มแข็งให้องค์กรเกษตรกร โดยให้บริการแก่เกษตรกรสมาชิกรวมทั้งเป็นกลไกในการวางแผน และประสานความร่วมมือในการพัฒนาอุตสาหกรรมนมให้ เป็นระบบ เพื่อช่วยลดความเสี่ยงของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

โดยสรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545 – 2549) ได้กำหนดเป้าหมายด้านการผลิต การตลาดของนมและผลิตภัณฑ์นม ดังนี้

- พัฒนาการให้นมของแม่โค เฉลี่ยทั้งประเทศจาก 10 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน เป็น 14 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ในปี 2549
- พัฒนาเกษตรกรให้สามารถผลิตนมสด ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ทั่วประเทศ
- พัฒนาให้สหกรณ์โคนมมีความเข้มแข็ง สามารถดำเนินกิจการเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดได้ด้วยตนเองร้อยละ 80 จากจำนวนสหกรณ์ทั่วประเทศ
- ให้ประชาชนเห็นประโยชน์ และค่านิยมที่ผลิตจากนํ้านมสดเพิ่มขึ้นจาก 9.57 กิโลกรัมต่อคนต่อปี ในปี 2544 เป็น 12.86 กิโลกรัมต่อคนต่อปี ในปี 2549

นโยบายการพัฒนาโคนมที่สำคัญ ๆ ในปัจจุบัน ประกอบด้วยด้านการผลิตและด้านการตลาด

ด้านการผลิต

รัฐบาลยังคงให้ความสำคัญในเรื่องของการผลิตโดย

- การปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต ด้านการพัฒนาจัดการฟาร์ม การทำทะเบียนฟาร์มโคนม วิจัยปรับปรุงพันธุ์เพื่อขยายสู่เกษตรกร อบรมให้ความรู้การตรวจนับสัตว์ วิธีการผสมเทียม การคัดทิ้งแม่โคนมที่ให้ผลผลิตต่ำ วิจัยปรับปรุงคุณภาพพืชอาหารสัตว์ชนิดหญ้า และชนิดอื่น
- กำหนดเขตการเลี้ยงโคนมที่เหมาะสม จัดหาโคนมพันธุ์ดีให้แก่เกษตรกร จัดตั้งศูนย์เลี้ยงและพัฒนาโคนม
- จัดหา และสนับสนุนแหล่งเงินทุนให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม
- เร่งรัดการผลิตยา วัคซีนรักษาโรค จัดตั้งศูนย์อนุบาลลูกโคนม เพื่อรับฝากดูแลลูกโคนม และลดภาระการเลี้ยงดูโคนมของเกษตรกร
- สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบที่ได้มาตรฐาน GMP
- สนับสนุนการจัดตั้งโรงงานแปรรูปนมที่ได้มาตรฐานและใช้นํ้านมดิบเป็นวัตถุดิบ
- สนับสนุนสหกรณ์คณมในการจัดตั้งโรงงานอาหารสัตว์

- สนับสนุนเงินทุนแก่สมาชิกสหกรณ์โคนมในการปรับปรุงฟาร์มโคนมให้มีมาตรฐาน

ด้านการตลาด

ส่วนทางด้านการตลาดได้ให้ความสำคัญในเรื่อง

- ปรับปรุงการกำหนดมาตรฐานน้ำนมดิบ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานทางโภชนาการของคนไทย และเป็นอาหารที่ปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค
- การรณรงค์การบริโภคนม โดยเฉพาะโครงการอาหารเสริม(นม) ในโรงเรียนนับจากปี 2544 รัฐบาลได้เข้มงวดให้โรงงานแปรรูปนมพร้อมดื่ม ที่เข้าโครงการนมโรงเรียนต้องใช้น้ำนมดิบทั้งหมด

4.6.1 ปัญหาที่เกิดขึ้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9

ด้านการผลิต

- ประสิทธิภาพการจัดฟาร์มค่อนข้างต่ำ ทำให้ต้นทุนการผลิตในฟาร์มสูง
- มีการเลี้ยงลูกโคนมในฟาร์มค่อนข้างมากและการคัดแม่โคนมที่ให้ผลผลิตต่ำ หรือมีปัญหาด้านระบบสืบพันธุ์ออกจากฟาร์มค่อนข้างน้อย
- การจัดการด้านการให้อาหาร โคนมทั้งอาหารหยาบและอาหารข้น ไม่ถูกต้อง
- การผสมติดล่าช้าทำให้ช่วงการให้ลูกยาว ส่งผลให้ ปริมาณน้ำนมดิบที่ได้ต่อวันต่อปี ลดลงด้านสุขภาพสัตว์และสุขอนามัย
- ในด้านสุขภาพสัตว์และสุขอนามัยพบว่าเกษตรกรมักประสบปัญหาโรคเด็มนอกเสบ โดยเฉพาะชนิดที่ไม่แสดงอาการทำให้ กระทบต่อการผลิตน้ำนมและคุณภาพน้ำนม และปัญหาโรคพยาธิภายในและภายนอก

4.7 ภาวะการค้าน้ำนมดิบ นมพร้อมดื่ม และนมผงขาดมันเนยก่อนและหลังการเปิดเสรีอุตสาหกรรมโคนมตั้งแต่เข้าเป็นสมาชิก WTO จนกระทั่งทำสัญญาความตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

อุตสาหกรรมโคนมและผลิตภัณฑ์ นมเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างรายได้ ให้แก่เกษตรกรไทยไม่น้อยกว่า 23,000 ครัวเรือน พร้อมทั้งเป็นอาหารเสริมที่ดีมีคุณค่าทางโภชนาการสูงภาครัฐจึงได้ทำการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมและรณรงค์ การบริโภคนมตลอดมา สำหรับการดำเนินนโยบายทางด้านการค้าเป็น มาตรการควบคุมปริมาณการนำเข้านมผงขาดมันเนยซึ่งเป็นสินค้าที่นำ

เข้าจากต่างประเทศเพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิตนมพร้อมดื่มเพื่อทดแทนนมดิบที่ผลิตภายในประเทศที่มีราคาสูงกว่า โดยภาครัฐได้กำหนดมาตรการกำหนดสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในประเทศ (Local Content Requirement) สำหรับสินค้านมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 เป็นต้นมา เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงโคนมภายในประเทศให้เพิ่มขึ้น คุ้มครองเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม และเพื่อให้ปริมาณผลผลิตน้ำนมดิบเพียงพอต่อความต้องการใช้ภายในประเทศ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันสถานการณ์การค้าโลกมีลักษณะการค้าที่มุ่งสู่ระบบการค้าเสรีมากขึ้น ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มเศรษฐกิจ และกลุ่มการค้าต่าง ๆ รวมทั้งองค์การการค้าโลก (WTO) สำหรับประเทศไทยประเด็นสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การเปิดตลาดและการลดการอุดหนุนสินค้าเกษตร ซึ่งนโยบายที่รัฐบาลใช้ต้องไม่ขัดกับข้อตกลงขององค์การการค้าโลก และสืบเนื่องจากการนำเข้าน้ำนมดิบนมพร้อมดื่มและนมผงขาดมันเนยมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย รูปแบบ การค้าของไทยจึงมีการปรับเปลี่ยนเพื่อประโยชน์สูงสุดในการทำการค้า

การศึกษาในส่วนนี้จึงทำการพิจารณาถึงรูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางการค้าในอดีตและปัจจุบันของน้ำนมดิบนมพร้อมดื่ม และนมผงขาดมันเนยจากปริมาณและมูลค่าการค้า ประเทศคู่ค้าของไทยควบคู่กับนโยบายการค้าของไทยการค้าและมาตรการการค้าก่อนการปฏิบัติตามข้อตกลงของ WTO

4.8 การเปิดตลาดสินค้านมและผลิตภัณฑ์นมของไทย

นมผงขาดมันเนยเป็นสินค้าที่ไทยจำเป็นต้องนำเข้า เนื่องจากในช่วงที่ผ่านมา ไทยเองก็ผลิตน้ำนมดิบได้ไม่เพียงพอต่อการบริโภค กล่าวคือ ไทยผลิตได้ 600,000 ตันต่อปี แต่ความต้องการบริโภคภายในประเทศมีประมาณ 1,200,000 ตันต่อปี จึงต้องมีการนำเข้านมผงขาดมันเนยประมาณ 70,000 ตันต่อปี เพื่อนำมาละลายกับน้ำให้เป็นนมพร้อมดื่มในสัดส่วนนมผงขาดมันเนย 1 ส่วน ต่อ น้ำ 10 ส่วน เพื่อให้ได้นมพร้อมดื่มประมาณ 700,000 ตันต่อปี

ภายใต้ข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งถือปฏิบัติมา 10 ปีแล้ว ประเทศไทยมีข้อผูกพันที่จะต้องเปิดโควตานำเข้านมผงขาดมันเนยอย่างต่ำ 55,000 ตันต่อปี โดยมีภาษีในโควตาไม่เกิน 20% แต่ในทางปฏิบัติมีการนำเข้าจริงประมาณ 70,000 ตันต่อปี ซึ่งเป็นการนำเข้าเกินโควตาอยู่ประมาณ 15,000 ตันต่อปี โดยเรียกเก็บภาษีในอัตราร้อยละเพียง 5%

นโยบายการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมเกิดขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตน้ำนมดิบของเกษตรกร การผลิตน้ำนมดิบที่ดีมีคุณภาพให้มีปริมาณพอเพียงกับความต้องการบริโภคภายในประเทศ เมื่ออุตสาหกรรมนมเจริญเติบโตขึ้นมาก แต่เกิดปัญหาหลักที่สำคัญ คือ ปริมาณน้ำนมดิบที่ผลิตได้ภายในประเทศยังไม่เพียงพอและมีต้นทุนสูงเมื่อเปรียบเทียบกับการนำเข้านม

ขาดมันเนยจากต่างประเทศ เพื่อนำมาผลิตเป็นนมคั้นรูป (นมผงขาดมันเนย+ไขมัน+น้ำ) เพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิตเป็นนมพร้อมดื่ม ทำให้โรงงานผู้ผลิตนมพร้อมดื่มพยายามหลีกเลี่ยงการรับซื้อน้ำมันดิบภายในประเทศ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม ได้ให้ความคุ้มครองแก่อาชีพการเลี้ยงโคนมและธุรกิจการแปรรูปที่ใช้นมดิบที่ผลิตภายในประเทศเป็นวัตถุดิบ โดยมีมาตรการควบคุมการนำเข้านมผงขาดมันเนยที่นำมาผลิตนมพร้อมดื่มและการนำเข้านมพร้อมดื่ม หรือมาตรการกำหนดสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในประเทศ (Local Content Requirement) ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2526 เป็นต้นมา ซึ่งประกอบด้

วย

4.8.1 มาตรการสำหรับผู้ผลิตนมพร้อมดื่ม

กรณีน้ำมันดิบและนมพร้อมดื่มหรือขอบเขตควบคุมน้ำมันดิบและครีมชนิดที่มีได้ทำให้เข้มข้น รวมทั้งเครื่องดื่มนมปรุงแต่งทั้งชนิดจืดและหวาน

- มาตรการที่มีใช้ภาษีขออนุญาตนำเข้าโดยให้นำเข้า 1 ส่วนต่อการรับซื้อนมดิบภายในประเทศ 2 ส่วนโดยนำหน้าพร้อมหนังสือรับรองการรับซื้อนมดิบที่ออกให้โดยองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทยหรือกรมส่งเสริมสหกรณ์ประกอบการยื่นขออนุญาตต่อกรมการค้าต่างประเทศ

- มาตรการทางภาษี โดยเรียกเก็บอัตราภาษีขาเข้าในอัตราร้อยละ 40

กรณีนมผงขาดมันเนยหรือขอบเขตควบคุมนมผงและครีมที่ทำให้เข้มข้นหรือเติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่นๆ เฉพาะที่เป็นผง เม็ด หรือลักษณะของแข็งอื่น ๆ ที่มีไขมันไม่เกินร้อยละ 1.5 โดยน้ำหนัก (พิกัดศุลกากร: 04.02.10.0007)

- มาตรการที่มีใช้ภาษี ขออนุญาตนำเข้าโดยให้นำเข้า 1 ส่วนต่อการรับซื้อน้ำมันดิบภายในประเทศ 20 ส่วนโดยนำหน้า พร้อมหนังสือรับรองการรับซื้อน้ำมันดิบที่ออกให้โดยองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทยหรือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ประกอบการยื่นขออนุญาตต่อกรมการค้าต่างประเทศ

- มาตรการทางภาษี โดยเรียกเก็บอัตราภาษีขาเข้าในอัตราร้อยละ 25 (กรมการค้าต่างประเทศ, 2538)

1. มาตรการสำหรับโรงงานผู้ผลิตนมพร้อมดื่ม และนมผง

1.1 มาตรการที่มีใช้ภายใน

1.1.1 กำหนดให้ โรงงานที่ผลิตนมพร้อมดื่ม ต้องรับซื้อน้ำนมดิบภายในประเทศจำนวนหนึ่งจาก อ.ส.ค. หรือสหกรณ์ โคนมต่างๆ หรือจากแหล่งที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์อนุญาต

1.1.2 ต้องใช้น้ำนมดิบภายในประเทศ อย่างน้อย 1 ส่วน ต่อนมคั้นรูป 1 ส่วนในการผลิต และจะต้องรับซื้อน้ำนมดิบที่ผลิตภายในประเทศในปริมาณที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ต่อปีทุกปี จากปริมาณการรับซื้อในปีที่ผ่านมา

1.1.3 สำหรับโรงงานผลิตนมผง กำหนดว่าในปีแรกที่เริ่มดำเนินการผลิตจะต้องรับซื้อน้ำนมดิบที่ผลิตภายในประเทศวันละ ไม่น้อยกว่า 50 ตัน และจะต้องรับซื้อในปริมาณที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ต่อปีทุกปี จากปริมาณการรับซื้อในปีที่ผ่านมา จนกว่าจะเต็มกำลังการผลิตของโรงงาน หลังจากในประเทศไทยได้มีมาตรการกำหนดสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในประเทศตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2526 เป็นต้นมา พบว่าปริมาณการผลิตน้ำนมดิบของไทยและปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์นมทั้งหมดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยที่ปริมาณผลผลิตน้ำนมดิบมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 24 ต่อปี มากกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์นมทั้งหมดซึ่งเท่ากับ ร้อยละ 8.645 ต่อปี ดังนั้นจึงเป็นที่สังเกตว่าผลผลิตภายในประเทศขยายตัวอย่างต่อเนื่องและน่าจะตอบสนองต่อความต้องการ น้ำนมดิบภายในที่เพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือ 18.7% ต่อปีแต่ก็ยังคงพบว่าปริมาณน้ำนมดิบส่วนที่ขาดที่ยังคงต้องอาศัยการนำเข้านมผงจากต่างประเทศ ร้อยละ 11 ต่อปี ซึ่งจากมาตรการดังกล่าวข้างต้นในทางปฏิบัติ จริง ๆ มิได้นำมาใช้ เพียงแต่เกษตรกรขอให้ระเบียบนี้ยังคงมีอยู่เพื่อคุ้มครองผู้ผลิตน้ำนมดิบภายในประเทศ

4.9 การค้าและมาตรการการค้าหลังการปฏิบัติตามข้อตกลงของ WTO

องค์การการค้าโลก (World Trade organization: WTO) ได้รับการจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ โดยพัฒนามาจากแกตต์ (General Agreement on Tariff and Trade: GATT) ซึ่งเป็นผลมาจากการเจรจารอบอุรุกวัยที่เริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 และสิ้นสุดเมื่อปี พ.ศ. 2536 และในปี พ.ศ. 2537 ได้จัดตั้ง WTO ขึ้นมาทำหน้าที่ดูแลกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ เพื่อก่อให้เกิดการค้าเสรีและความเป็นธรรมทางการค้ามากขึ้น ในปัจจุบัน WTO มี สมาชิกรวมทั้งสิ้น 148 ประเทศ (ณ เดือน ธันวาคม 2546) โดยประเทศไทยเป็นสมาชิกอันดับที่ 59 และมีสถานะเป็นผู้ก่อตั้ง

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์นม องค์การการค้าโลกได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศโดยให้ประเทศสมาชิกมีข้อตกลง ก็ต้องเปิดให้ มีการค้าขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรในแนวทางที่จะนำไปสู่การค้าเสรีและมีเสถียรภาพทางการค้า มีการแข่งขันกันภายในประเทศและเสริมสร้างความร่วมมือทางการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งต้องนำเข้าผลิตภัณฑ์นมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 ของการบริโภคภายในประเทศ (ชูรัฐ, 2541)

จากข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ในปี พ.ศ.2538 ประเทศไทยต้องยกเลิกมาตรการกีดกันการนำเข้าสินค้า หรือการเปิดตลาดสินค้าเกษตร 23 รายการ ทำให้รัฐบาลต้องเปิดตลาดนำเข้าน้ำมันดิบ นมพร้อมดื่มและนมผงขาดมันเนยตามพันธกรณี ที่มีกับองค์การการค้าโลกและต้องลดการอุดหนุนปัจจัยการผลิตน้ำมันดิบ ส่งผลให้ต้องเปลี่ยนจากมาตรการการควบคุมการนำเข้ามาเป็นมาตรการ โควตาภาษีแทน ดังนั้น การนำเข้าต้องเป็นไปตามปริมาณที่ได้ตกลงไว้ และอัตราภาษีที่ชำระจะเป็นไปตามสิทธิการชำระภาษีตามพันธกรณีข้อตกลงภายใต้องค์การการค้าโลก คือ หากมีการนำเข้าเกินกว่าปริมาณที่ ตกลงไว้จะถูกเก็บภาษีนำเข้าในอัตราที่สูงกว่า อัตราปกติได้ พิจารณาจากตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ปริมาณการเปิดตลาดและการอนุมัตินำเข้านมผงขาดมันเนย

เปิดตลาดตามข้อผูกพัน   ปริมาณอนุมัตินำเข้า   ปริมาณนำเข้าจริง

ปี	ปริมาณ (ตัน)	ภาษี ศุลกากรใน โควตา (ร้อยละ)	ภาษี ศุลกากร นอกโควตา (ร้อยละ)	ปริมาณ (ตัน)	ภาษี ศุลกากร (ร้อยละ)	ในโควตา (ตัน)	นอก โควตา (ตัน)
2538	45,000.00	20	237.6	55,000	5	53,503*	34
2539	46,111.11	20	235.2	88,000	5	67,174	-
2540	47,222.22	20	232.8	88,000	5	70,990	-
2541	48,333.33	20	230.4	78,000	5	53,041	-
2542	49,444.44	20	228.0	50,600	5	56,036	-
2543	50,555.56	20	225.6	50,600	5	53,024	-
2544	51,666.66	20	223.3	65,000	5	58,823	1,118.9
2545	52,777.78	20	220.8	73,000	5	76,466	-
2546	53,888.89	20	218.4	53,889		20 73,631	-
2547	55,000.00	20	216.0	55,000	5	na.	na.

หมายเหตุ: * ปริมาณนำเข้าตามโควตาดังแต่เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2538

ที่มา: กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ (2547)

การเปิดตลาดนํ้านมดิบ สำหรับประเทศไทยไม่มีการนำเข้านํ้านมดิบจากต่างประเทศ แต่ถึงอย่างไรก็ตามได้มีข้อผูกพันคือก่อนมีพันธกรณีกับ WTO กำหนดอัตราภาษีนำเข้าไว้ร้อยละ 40 แต่เมื่อปฏิบัติตามข้อตกลงกับ WTO ได้กำหนดอัตราผูกพันสำหรับนมดิบในโควตาเท่ากับร้อยละ 20 และอัตราภาษีนอกโควตาเท่ากับร้อยละ 45.5 ในปี 2538 และต้องลดลงเหลือร้อยละ 41 ในปี 2547

มาตรการสำหรับการนำเข้านมพร้อมดื่มของประเทศไทย ก่อนเปิดตลาดกำหนดให้ผู้นำเข้านมพร้อมดื่มจะต้องรับซื้อนมดิบภายในประเทศในสัดส่วน 1: 2 โดยน้ำหนัก นอกจากนี้ต้องขออนุญาตนำเข้า และกำหนดอัตราภาษีนำเข้าในโควตาร้อยละ 20 และอัตราภาษีนำเข้านอกโควตาเท่ากับร้อยละ 92.1 ในปี พ.ศ. 2538 และต้องลดลงเหลือร้อยละ 84 ในปี พ.ศ. 2547 โดยมีการออก

ใบรับรองการนำเข้าแทนใบอนุญาตที่มีอยู่เดิม เพื่อให้กรมศุลกากรเก็บภาษีนำเข้ามาตรการสำหรับการนำเข้านมผงขาดมันเนย ก่อนมีพันธกรณีกับ WTO คือกำหนดให้เป็นสินค้าที่ต้องขออนุญาตนำเข้า และกำหนดสัดส่วนการรับซื้อน้ำมันดิบภายในประเทศต่อการนำเข้านมผงขาดมันเนยเท่ากับ 20 : 1 โดยน้ำหนัก และเสียอัตราภาษีนำเข้าเท่ากับร้อยละ 25 และเมื่อต้องปฏิบัติตามพันธกรณีกับ WTO คือกำหนดให้อัตราภาษีในโควตาเท่ากับร้อยละ 20 แต่เก็บจริงเท่ากับร้อยละ 5 สำหรับภาษีนอกโควตาเท่ากับร้อยละ 237.6 ในปี 2538 และร้อยละ 216 ในปีพ.ศ. 2547 โดยมีการออกใบรับรองการนำเข้าแทนใบอนุญาตที่มีอยู่เดิมเช่นเดียวกัน และห้ามโอนสิทธิที่ได้รับในการจัดสรรด้วย

สำหรับนโยบายอุดหนุนทางการเกษตร โดยเฉพาะการผลิตน้ำมันดิบของเกษตรกรไทย ส่วนใหญ่จะเป็นการอุดหนุนด้านปัจจัยการผลิตทางการเกษตร (Input subsidies) เช่น การจัดหาพันธุ์หญ้าให้เกษตรกรปลูก การจัดหายาและเวชภัณฑ์สัตว์ให้เกษตรกรเป็นต้น หรือ อาจจะเป็นการอุดหนุนด้านการลงทุน (Investment subsidies) เช่น การหาแหล่งเงินกู้ให้กับเกษตรกรได้กู้เพื่อการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์หรือซื้อพันธุ์สัตว์ โดยมีดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำ เป็นต้น ซึ่งรวมทั้งการวิจัยต่าง ๆ ของรัฐ การให้บริการผสมเทียมและการฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาดสัตว์ การอุดหนุนดังกล่าวจะได้รับการยกเว้นให้กับประเทศกำลังพัฒนาซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วย (วิภาวรรณ, 2542: 73)

ในส่วนของการนำเข้ามีกฎระเบียบและมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้ มีสิทธิในการนำเข้าและระยะเวลาการนำเข้า ซึ่งรายละเอียดการเปิดตลาดและการอนุมัตินำเข้าน้ำมันดิบ นมพร้อมดื่ม และนมผงขาดมันเนยของไทยในแต่ละปีโดยเริ่มตั้งแต่ปี 2538

น้ำมันดิบและนมพร้อมดื่ม

ปี พ.ศ. 2538 กำหนดโควตานำเข้าน้ำมันดิบและนมพร้อมดื่ม จำนวน 2,286 ตัน มีปริมาณเท่ากับข้อผูกพันโดยแบ่งเป็น น้ำมันดิบ 2,260 ตัน และนมพร้อมดื่ม 26 ตัน โดยอัตราภาษีนำเข้าที่เก็บจริงร้อยละ 20 สำหรับการนำเข้า จัดสรรให้นำเข้าได้ ตลอดปี 2538 โดยผู้ได้รับการจัดสรรเป็นนิติบุคคลทั่วไปไปตามสัดส่วนที่ขึ้นขอด้วยอัตราอากรนอกโควตา ร้อยละ 45.5 และร้อยละ 92.1 ตามลำดับ

นมผงขาดมันเนย

ปี พ.ศ. 2538 กำหนดโควตานำเข้านมผงขาดมันเนยจำนวน 55,000 ตัน ซึ่งปริมาณเกินกว่าข้อผูกพันที่กำหนด อัตราอากรที่นำเข้าจริงร้อยละ 5 แต่อัตราอากรผูกพันที่ร้อยละ 20 สำหรับการนำเข้าสามารถนำเข้าได้เสรีด้วยอัตราอากรนอกโควตาเท่ากับร้อยละ 237.6 ระยะเวลาการนำเข้า

ดังกล่าวกำหนดให้นำเข้านมผงขาดมันเนยได้เป็น 2 งวด ๆ ละ 6 เดือน โดยให้องค์การส่งเสริมกิจการนมแห่งประเทศไทยเป็นผู้นำเข้าและได้ดำเนินการจัดสรรให้แก่นิติบุคคลที่มีประวัติการนำเข้า 3 กลุ่ม คือ

- (1) ผู้ผลิตนมพร้อมดื่ม 25,000 ตัน
- (2) ผู้ผลิตนมข้น จำนวน 21,782.59 ตัน
- (3) นิติบุคคลที่มีประวัตินำเข้าระหว่างปี พ.ศ. 2534-2537 จำนวน 8,217.41 ตัน รวมจำนวน

55,000 ตัน

โดยเริ่มระบบโควตาเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา รวมปริมาณนำเข้าจริงตามโควตาเท่ากับ 53,503 ตัน และนำเข้านอกโควตา 34 ตัน เนื่องจากบริษัทสั่งสินค้าไว้แล้วแต่ได้รับโควตาน้อยกว่าและได้มีการนำเข้าก่อนใช้ระบบโควตา (1 มีนาคม - 5 มิถุนายน 2538) จำนวน 26,382 ตัน รวมนำเข้าปี พ.ศ. 2538 ทั้งสิ้น 79,919 ตัน โดยกลุ่มผู้ผลิตนมพร้อมดื่มได้รับการจัดสรรในสัดส่วนที่สูงที่สุดคือ ร้อยละ 45.5 ปี พ.ศ. 2539 ดังต่อไปนี้

1. นำนมดิบและนมพร้อมดื่มปี พ.ศ. 2539 กำหนดโควตานำเข้านมดิบและนมพร้อมดื่มจำนวน 2,286 ตัน มีปริมาณเท่ากับข้อผูกพัน โดยแบ่งเป็น นำนมดิบ 2,260 ตัน และนมพร้อมดื่ม 26 ตัน โดยอัตราการนำเข้าที่แท้จริงร้อยละ 20 สำหรับการนำเข้า จัดสรรให้นำเข้าได้ ตลอดปี 2538 โดยผู้ได้รับการจัดสรรเป็นนิติบุคคลทั่วไปตามสัดส่วนที่ยื่นขอด้วยอัตราภายนอกโควตาร้อยละ 45.5 และร้อยละ 92.1 ตามลำดับ

2. นมผงขาดมันเนยปี พ.ศ. 2539 กำหนดโควตานำเข้านมผงขาดมันเนยจำนวน 88,000 ตัน ซึ่งปริมาณเกินกว่าข้อผูกพันที่กำหนด อัตราการนำเข้าจริงร้อยละ 5 แต่อัตราผูกพันที่ร้อยละ 20 สำหรับการนำเข้าสามารถนำเข้าได้เสรีด้วยอัตราภายนอกโควตาเท่ากับร้อยละ 235.2 ระยะเวลาการนำเข้าดังกล่าวกำหนดให้นำเข้านมผงขาดมันเนยได้เป็น 3 งวด ๆ ละ 4 เดือน ซึ่งรัฐบาลมีมติให้ ชุมชนสหกรณ์โคนมแห่งประเทศไทยเป็นผู้ได้รับสิทธิ ในการนำเข้าและจัดสรรให้แก่ผู้ประกอบการ 4 กลุ่ม คือ

- (1) ผู้ผลิตนมพร้อมดื่ม จำนวน 35,200 ตัน
- (2) ผู้ผลิตนมข้น จำนวน 32,700 ตัน
- (3) นิติบุคคลผู้ประกอบการแปรรูปอาหารนมอื่น จำนวน 14,415 ตัน
- (4) นิติบุคคลผู้นำเข้านมผงขาดมันเนยเพื่อการค้าจำนวน 5,685 ตัน

ปี พ.ศ. 2540

นํ้านมดิบและนมพร้อมดื่ม

ปี พ.ศ. 2540 กำหนดโควตานํ้าเข้านํ้านมดิบและนมพร้อมดื่ม จำนวน 2,286 ตัน มีปริมาณเท่ากับข้อผูกพัน โดยแบ่งเป็นนํ้านมดิบ 2,260 ตัน และนมพร้อมดื่ม 26 ตัน โดยอัตราอกรนํ้าเข้าที่เก็บจริงร้อยละ 20 สำหรับการนํ้าเข้า จัดสรรให้นํ้าเข้าได้ ตลอดปี พ.ศ.2540 โดยผู้ได้รับการจัดสรรเป็นนิติบุคคลทั่วไปตามสัดส่วนที่ขึ้นขอด้วยอัตราอกรนอกโควตา ร้อยละ 45.5 และร้อยละ 92.1 ตามลำดับ

นมผงขาดมันเนย

ปี พ.ศ. 2540 กำหนดโควตานํ้าเข้านมผงขาดมันเนยจำนวน 88,000 ตัน โดยมีปริมาณเกินกว่าข้อผูกพันที่กำหนด อัตราอกรที่นํ้าเข้าจริงร้อยละ 5 แต่อกรผูกพันที่ร้อยละ 20 สำหรับการนํ้าเข้าสามารถนํ้าเข้าได้เสรีด้วยอัตราอกรนอกโควตาเท่ากับร้อยละ 235.2 ระยะเวลาการนํ้าเข้าดังกล่าวกำหนดให้นํ้าเข้านมผงขาดมันเนยได้เป็น 3 งวด ๆ ละ 4 เดือน และได้ ให้กระทรวงพาณิชย์และกรมปศุสัตว์เป็นผู้พิจารณาจัดสรรสิทธิตามนิติบุคคลที่ขึ้นขอและได้กระทำในลักษณะแบบนี้จนถึงปัจจุบันซึ่งใน ปี พ.ศ. 2540 ได้จัดสรรให้แก่ผู้ประกอบการ 4 กลุ่ม คือ

- (1) ผู้ผลิตนมพร้อมดื่ม จำนวน 32,800 ตัน
- (2) ผู้ผลิตนมข้น จำนวน 34,800 ตัน
- (3) นิติบุคคลผู้ประกอบการแปรรูปอาหารนมอื่น จำนวน 14,700 ตัน
- (4) นิติบุคคลผู้นํ้าเข้านมผงขาดมันเนยเพื่อการคํา จำนวน 5,700 ตัน

รวมปริมาณนํ้าเข้าทั้งสิ้น 70,990 ตัน โดยกลุ่มผู้ผลิตนมข้นได้รับการจัดสรรในสัดส่วนที่สูงที่สุดประมาณร้อยละ 39.6

ปี พ.ศ. 2541

นํ้านมดิบและนมพร้อมดื่ม

ปี พ.ศ. 2541 กำหนดโควตานํ้าเข้านํ้านมดิบและนมพร้อมดื่ม จำนวน 2,324 ตัน มีปริมาณเท่ากับข้อผูกพัน โดยแบ่งเป็นนํ้านมดิบ 2,279.51 ตัน และนมพร้อมดื่ม 26.49 ตัน โดยอัตราอกรนํ้าเข้าที่เก็บจริงร้อยละ 20 สำหรับการนํ้าเข้า จัดสรรให้นํ้าเข้าได้ตลอดปี พ.ศ. 2541 โดยผู้ได้รับการ

จัดสรรเป็นนิติบุคคลทั่วไปตามสัดส่วนที่ขึ้นขอด้วยอัตราอากรนอกโควตา ร้อยละ 44 และร้อยละ 89.4 ตามลำดับ

นมผงขาดมันเนย

ปี พ.ศ. 2541 กำหนดโควตานำเข้านมผงขาดมันเนยจำนวน 78,000 ตัน ซึ่งมีปริมาณเกินกว่าซื้อผูกพันที่กำหนดไว้ โดยกันออกเป็นโควตากลาง 10,000 ตัน อัตราอากรที่นำเข้าจริง ร้อยละ 5 แต่อากรผูกพันที่ร้อยละ 20 สำหรับการนำเข้าสามารถนำเข้าได้เสรีด้วยอัตราอากรนอกโควตาเท่ากับร้อยละ 230.4 ระยะเวลาการนำเข้างดกล่าวกำหนดให้นำเข้านมผงขาดมันเนยได้เป็น 2 งวด ๆ ละ 6 เดือน แก่ผู้ประกอบการ 4 กลุ่ม

ปี พ.ศ. 2542 – ปัจจุบัน

สำหรับการเปิดตลาดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับน้ำมันดิบ นมพร้อมดื่ม ในปี พ.ศ.2542-2547 คือ กำหนดปริมาณโควตาสำหรับน้ำมันดิบ นมพร้อมดื่ม เท่ากับปริมาณที่ ผูกพันไว้ คือ 2,336.67 ตัน 2,349.33 ตัน 2,362.00 ตัน 2,374.67 ตัน 2,387.33 ตัน และ 2,400.00 ตันตามลำดับ และกำหนดอากรภายในโควตาเท่ากับร้อยละ 20 และอากรภายนอกโควตาสำหรับน้ำมันดิบเท่ากับ ร้อยละ 43.543.0 42.5 42.0 41.5 และ 41.0 ตามลำดับ สำหรับอากรภายในนอกโควตาของนมพร้อมดื่มเท่ากับร้อยละ 88.5 87.6 86.7 85.8 84.9 และ 84.0 ตามลำดับ ในปี พ.ศ.2542-2543 สำหรับนมผงขาดมันเนยกำหนดปริมาณโควตาเท่ากับ 50,600 ตัน ซึ่งเกินกว่าการเปิดตลาดที่ผูกพันไว้ โดยคณะกรรมการนโยบายและพัฒนาปศุสัตว์แห่งชาติ ทำหน้าที่จัดสรรโควตาเป็น 2 งวด ๆ ละ 6 เดือนให้กับผู้ประกอบการ 4 กลุ่ม คือ ผู้ผลิตนมพร้อมดื่ม ผู้ผลิตนมข้น ผู้ประกอบการแปรรูปอาหารนมอื่น และผู้นำเข้านมผงขาดมันเนยเพื่อการค้า สำหรับภายใน โควตาผูกพันไว้เท่ากับร้อยละ 20 แต่เก็บจริงร้อยละ 5 ส่วนภายนอกโควตาเท่ากับร้อยละ 228.0 และ 225.6 ตามลำดับ โดยกลุ่มผู้ผลิตนมข้นได้รับการจัดสรรในสัดส่วนที่สูงที่สุดประมาณร้อยละ 50 และในปี พ.ศ.2544 ปริมาณโควตานมผงขาดมันเนยเท่ากับ 65,000 ตันภายใน โควตาเท่ากับร้อยละ 5 ภายในนอกโควตาเท่ากับร้อยละ 223.2 เพิ่มเติมผู้ผลิตเพื่อการส่งออก โดยกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปอาหารนมอื่นได้รับการจัดสรรในสัดส่วนที่สูงที่สุดคือร้อยละ 26.6 ในปี พ.ศ. 2545-2547 สำหรับนมผงขาดมันเนยกำหนดปริมาณ โควตาเท่ากับ 55,000 ตันและ 53,889 ตัน 55,000 ตัน ตามลำดับ ซึ่งเกินกว่าการเปิดตลาดที่ ผูกพันไว้ โดยในปี พ.ศ.2545 จัดสรร โควตาเป็น 2 งวด ๆ ละ 6 เดือนให้กับผู้ประกอบการ 5 กลุ่ม คือ ผู้ผลิตนมพร้อมดื่ม ผู้ผลิตนมข้นผู้นำเข้านมผงขาดมันเนยเพื่อการค้า ผู้ผลิต

เพื่อการส่งออก และผู้ผลิตนมเปรี้ยว ในปี พ.ศ. 2546 จัดสรรโควตาเป็น 4 งวด ๆ ละ 3 เดือนให้กับผู้ประกอบการ 4 กลุ่ม คือ ผู้ผลิตนมข้น ผู้ประกอบการแปรรูปอาหารนมอื่น ผู้ผลิตเพื่อการส่งออก และผู้ผลิตนมเปรี้ยว และในปี พ.ศ. 2547 จัดสรรโควตาเป็น 2 งวด ๆ ละ 6 เดือนให้กับผู้ประกอบการ 4 กลุ่ม คือ ผู้ผลิตนมข้น ผู้ประกอบการแปรรูปอาหารนมอื่น ผู้ผลิตเพื่อการส่งออก และผู้ผลิตนมเปรี้ยว สำหรับภายในโควตาดูถูกพันไว้เท่ากับร้อยละ 20 แต่เก็บจริงร้อยละ 5 แต่ในปี พ.ศ. 2546 อากรภายในโควตาเท่ากับร้อยละ 20 ทั้งนี้เนื่องจากปลายปี พ.ศ. 2545 ราคานำเข้านมผงขาดมันเนยลดลง เกิดปัญหาที่โรงงานแปรรูปปฏิเสธการรับซื้อน้ำมันดิบบางส่วนจนเกิดภาวะนมล้นตลาดรัฐบาลจึงได้เข้ามาบริหารการเปิดตลาดสำหรับปี พ.ศ. 2546 โดยงดการจัดสรรโควตานมผงขาดมันเนยให้กับกลุ่มผู้ผลิตนมพร้อมดื่มและกลุ่มผู้นำเข้าเพื่อการค้าเช่นเดียวกับ ปี พ.ศ. 2547 ที่พบว่ามี การเปิดตลาดนำเข้านมผงเพิ่มเติมอีกจำนวน 20,000 ตัน โดยจัดสรรให้กับกลุ่มผู้ประกอบการที่รับซื้อน้ำมันดิบร้อยละ 80 และกลุ่มผู้ประกอบการที่ไม่ได้ใช้น้ำมันดิบร้อยละ 20 สำหรับภายในโควตาเท่ากับร้อยละ 228.0 225.6 และ 216 ตามลำดับ โดยในปี พ.ศ. 2545 กลุ่มผู้ผลิตเพื่อการส่งออกได้รับการจัดสรรในสัดส่วนที่สูงที่สุดประมาณร้อยละ 50.4 แต่ในปี พ.ศ. 2546 และในปี พ.ศ. 2547 กลุ่มผู้ผลิตนมข้นได้รับการจัดสรรในสัดส่วนที่สูงที่สุดประมาณร้อยละ 43.4 และ 42.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.2)

ในการเปิดตลาดนำเข้าน้ำมันดิบ นมพร้อมดื่มและนมผงขาดมันเนยนั้น รัฐบาลได้พิจารณาเปิดตลาดน้ำมัน นมพร้อมดื่มและนมผงขาดมันเนย โดยให้ ความคุ้มครองผลประโยชน์ ของเกษตรกรและให้ความสำคัญกับนโยบายเพื่อสุขภาพของประชาชนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการบริโภคนมของประชาชนและความต้องการใช้นมเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่างๆ ในระยะเวลา 9 ปี ที่ผ่านมา สิ้นค่าน้ำมันดิบและนมปรุงแต่งไม่มีการนำเข้าเลย แต่สำหรับนมผงขาดมันเนยนั้นมีการนำเข้ามากกว่าข้อผูกพันของไทย เนื่องจากได้กำหนดปริมาณโควตานำเข้าตามข้อผูกพันไว้ต่ำเพื่อคุ้มครองเกษตรกร แต่เนื่องจากมีความต้องการในประเทศมีมากในขณะที่ปริมาณการผลิตน้ำมันในประเทศไม่เพียงพอจึงทำให้มีการนำเข้ามากกว่าที่ผูกพันไว้

ตารางที่ 4.2 การจัดสรรโควตาการนำเข้านมผงขาดมันเนยให้กับกลุ่มผู้แปรรูปนมต่าง ๆ

หน่วย : ตัน

หน่วย ( ) : ร้อยละ

ปี	ผู้ผลิต นมพร้อมดื่ม	ผู้ผลิต นมข้นหวาน	ผู้แปรรูป อาหารนมอื่น	ผู้นำเข้า เพื่อการค้า	ผู้ผลิต เพื่อส่งออก	ผู้ผลิต นมเปรี้ยว	รวม
2538	25,000 (45.5%)	21,782.6 (39.6%)	8,217.4 (14.9%)	-	-	-	55,000 (100%)
2539	35,200 (40%)	32,700 (37.2%)	14,415 (16.4%)	5,685 (6.4%)	-	-	88,000 (100%)
2540	32,800 (37.3%)	34,800 (39.5%)	14,700 (16.7%)	5,700 (6.5%)	-	-	88,000 (100%)
2541	27,295 (35%)	31,740 (40.7%)	14,250 (18.3%)	5,320 (6.8%)	-	-	78,000 (100.8%) ¹
2542	11,400 (22.5%)	25,300 (50%)	12,300 (24.3%)	1,600 (3.2%)	-	-	50,600 (100%)
2543	11,400 (22.5%)	25,300 (50%)	12,300 (24.3%)	1,600 (3.2%)	-	-	50,600 (100%)
2544	9,833 (15.1%)	17,183 (26.4%)	16,430 (25.3%)	1,200 (1.8%)	10,350 (15.9%)	-	65,000 (84.6%) ²
2545	3,330 (13.5%)	17,700 (32.2%)	14,620 (26.6%)	1,200 (2.2%)	27,700 (50.4%)	3,380 (6.1%)	55,000 ³ (100%)
2546	-	23,404.89 (43.4%)	20,829 (38.7%)	-	4,192 (7.8%)	5,463 (10.1%)	53,889 (100%)
2547	-	23,384 (42.5%)	22,435 (40.8%)	-	3,559 (6.5%)	5,622 (10.2%)	55,000 (100%)

หมายเหตุ : 1 ปีพ.ศ. 2541 มีการนำเข้าเกินปริมาณที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติเล็กน้อย

2 ปี พ.ศ. 2544 มีการนำเข้าไม่เต็มโควตาปี 2545 คณะรัฐมนตรียังได้อนุมัติโควตา
สำรอง อีก 18,000 ตัน

ที่มา : กรมปศุสัตว์ (2547)

จากการศึกษาของโชติรัตน์ (2546, 52-56) ได้ เสนอมาตรการคุ้มครองผู้ผลิตภายในประเทศ
ที่จะรองรับการเปิดตลาดรอบใหม่ในปริมาณที่ มากขึ้นและมีอัตราภาษี ที่ลดลง หรือการกีดกัน
ทางการค้าด้วยวิธีการค้าใหม่ ๆ ที่อาจเกิดผลต่อภาคการผลิตสินค้านมของประเทศ ซึ่งเมื่อเกษตรกร

ดำเนินการตามพันธกรณีการเปิดตลาดแล้ว หากได้รับผลกระทบและพิสูจน์ ได้ว่าการเปิดตลาดส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมภายในประเทศ รัฐบาลสามารถใช้มาตรการตามข้อผูกพันองค์การการค้าโลก (WTO) กลุ่มครองผู้ผลิตภายในประเทศได้ เพื่อให้ประเทศสมาชิกได้รับความเป็นธรรมจากการดำเนินการตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก ซึ่งมาตรการที่เกี่ยวข้องที่สำคัญสามารถนำมาใช้ กับกรณีการเปิดตลาดสินค้านมและผลิตภัณฑ์ของประเทศไทย ได้แก่ ความตกลงว่าด้วยมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on Trade-Related Investment Measures: TRIMs) โดยมี สาระสำคัญ คือ ห้ามประเทศสมาชิกใช้มาตรการลงทุนที่มีผลเป็นการกีดกันการนำเข้า ดังนี้

- การกำหนดสัดส่วนวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนในประเทศที่ผู้ผลิตต้องใช้ ในการผลิตสินค้า (Local Content Requirements: LCRs)
- การกำหนดให้ ซื้อหรือใช้ สินค้าที่ผู้ผลิตนำเข้าเพื่อการผลิตเป็นสัดส่วนตามปริมาณของการส่งออก (Trade Balancing Requirements)

โดยให้ยกเลิกมาตรการดังกล่าวที่ใช้อยู่ ก่อนหน้าที่ความตกลงมีผลใช้บังคับ (ตั้งแต่ ต้นปี 2538) ส่วนประเทศกำลังพัฒนาได้รับการยกเว้น ให้ใช้ต่อไปได้อีก 5 ปี (ปี พ.ศ. 2538-2542) ซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมาประเทศไทยประกาศใช้มาตรการ LCRs สำหรับสินค้านมตั้งแต่ปี 2526 ที่มี สาระสำคัญกำหนดให้ โรงงานผู้ผลิตนมพร้อมดื่มต้องใช้น้ำนมดิบที่ผลิตได้ในประเทศอย่างน้อย 1 ส่วน ต่อนมกินรูป 1 ส่วนในการผลิต และต้องเพิ่มปริมาณการรับซื้อน้ำนมดิบในประเทศในอัตรา ร้อยละ 20 ต่อปีทุกปี ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาจึงได้รับการยกเว้น ให้ขยายเวลา มาตรการออกไปอีก 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2542 แต่ ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2542 สถานการณ์ น้ำนมดิบในประเทศเกิดภาวะน้ำนมล้นตลาด ผู้ประกอบการปฏิเสธการรับซื้อน้ำนมดิบบางส่วน สาเหตุ มาจากการบริโภคลดลงในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ประกอบกับ โรงงานแปรรูปนมพร้อมดื่มหันไปใช้นมผงนำเข้าราคาต่ำทดแทนน้ำนมดิบ ประเทศไทยจึงมีมาตรการเงิน โบนัสเพื่อแก้ไขปัญหา ภายในประเทศ รวมทั้งได้ยื่นเรื่องขอต่ออายุมาตรการ LCRs ออกไปอีก 4 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2546 ต่อคณะมนตรีว่าด้วยการค้าสินค้าองค์การการค้าโลก (Council for Trade in Goods: CTG) ของ ความตกลง TRIMs ซึ่งในช่วงปลายปี พ.ศ. 2545 CTG ได้อนุมัติให้ประเทศไทยต่ออายุมาตรการ LCRs ได้ นั่นคือ ประเทศไทยสามารถกำหนดสัดส่วนการรับซื้อน้ำนมดิบภายในประเทศ ต่อปริมาณการนำเข้านมผงของ โรงงานแปรรูปนมพร้อมดื่มได้ จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2546 โดย ค่อย ๆ ปรับลดสัดส่วนดังกล่าวลงและยกเลิกไปในที่สุดท้ายของมาตรการ ซึ่งรัฐบาลได้จัดทำ แผนพัฒนาโคนมเพื่อจะรองรับการยกเลิกมาตรการ LCRs (Phase out Plan) และในปัจจุบัน

มาตรการนี้ได้ถูกยกเลิกไปทั้งนี้เนื่องจากในทางปฏิบัติจริงมิได้นำมาใช้ สำหรับความตกลงว่าด้วยการต่อต้านการทุ่มตลาด (Agreement on Tariffs and Trade, Anti-Dumping: AD) ความตกลงว่าด้วยการอุดหนุนและมาตรการตอบโต้ (Agreement on Subsidies and Countervailing Measures Subsidies and CVD) และความตกลงว่าด้วยมาตรการปกป้อง (Agreement on Safeguards) ในกรณีของสินค้านมยังไม่มีการใช้มาตรการเหล่านี้เนื่องจากประเทศไทยมีการนำเข้านมผงขาดมันเนย แต่สินค้าที่ผลิตได้ภายในประเทศ คือน้ำนมดิบ ซึ่งไม่ใช่ สินค้าชนิดเดียวกัน จึงไม่สามารถร้องเรียนได้ แต่อย่างไรก็ตามมาตรการเหล่านี้สามารถที่จะใช้รองรับในกรณีที่อุตสาหกรรมนมได้รับความเสียหายได้ สำหรับความตกลงว่าด้วยสุขอนามัย (Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures: SPS) ประเทศไทยเคยใช้มาตรการนี้ตรวจสอบผลิตภัณฑ์ นมนำเข้าแต่มีเพียงน้อยราย และในปัจจุบันมีการเตรียมการกำหนดมาตรฐานสินค้า จัดหาบุคลากรและเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์เพิ่มเติมเพื่อที่จะตรวจสอบสินค้านำเข้าที่สำคัญ รวมทั้งผลิตภัณฑ์นม โชติ รัตน์ (2546: 35-36) กล่าวไว้ว่าการดำเนินงานของภาครัฐที่ผ่านมาได้ใช้วิธีการบริหารการเปิดตลาดโดยการแยกรายการการนำเข้าระหว่างน้ำนมออกจากนมพร้อมดื่ม กำหนดให้ปริมาณโควตานำเข้าของนมพร้อมดื่มน้อยกว่าโควตาน้ำนม เพราะพิจารณาว่านมพร้อมดื่มเป็นสินค้าที่มีโอกาสในการนำเข้าสูง ในขณะที่น้ำนมมีคุณสมบัติที่เน่าเสียง่าย ต้องเก็บในอุณหภูมิต่ำ การขนส่งต้องใช้พาหนะที่รักษาความเย็นทำให้ต้องขนส่งอย่างรวดเร็ว จึงมีค่าใช้จ่ายสูงเป็นภาระและไม่คุ้มค่าต่อการนำเข้า

สำหรับการเปิดตลาดให้มีการนำเข้านมผงขาดมันเนย โดยการกำหนดปริมาณโควตาและอัตราภาษีในและนอกโควตาที่ผ่านมาในช่วงแรก (ปี พ.ศ.2538-2540) สามารถคุ้มครองเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในประเทศได้ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อการขายน้ำนมดิบภายในประเทศสามารถขายผลผลิตได้ทั้งหมดในราคาที่ เป็นธรรม แต่ เมื่อปี พ.ศ.2541-2543 เกษตรกรประสบปัญหาการจำหน่ายน้ำนมดิบไม่ได้ทั้งหมด เกิดภาวะน้ำนมดิบล้นตลาด และเนื่องจากประเทศไทยกำลังประสบภาวะวิกฤติ เศรษฐกิจส่งผลให้การบริโภคลดลง ดังนั้น ในปีพ.ศ. 2542 รัฐบาลไทยจึงได้ปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารการเปิดตลาด โดยพิจารณาปรับลดปริมาณโควตาให้สอดคล้องกับความต้องการใช้ นมผงขาดมันเนยในประเทศที่ลดลงพร้อมกับประกาศใช้มาตรการนมโรงเรียนที่กำหนดให้ผู้ประกอบการใช้น้ำนมดิบในประเทศเป็นวัตถุดิบในการผลิตเท่านั้น

ส่วนตลาดนมพร้อมดื่มทั่วไปไม่มีการบังคับใช้ ซึ่งมาตรการดังกล่าวสามารถแก้ไขปัญหาได้พอสมควร จนเมื่อต้นปี พ.ศ. 2544 รัฐบาลได้เข้มงวดกับโรงงานแปรรูปนมที่ผลิตผลิตภัณฑ์นมที่ไม่ได้มาตรฐาน ประกอบกับสหภาพยุโรปได้ลดการอุดหนุนการส่งออกผล ทำให้ราคาผลิตภัณฑ์นมส่วนใหญ่มีราคาสูงขึ้น ผู้ประกอบการภายในประเทศจึงหันมารับซื้อน้ำนมดิบตามปกติส่งผลให้

เกษตรกรสามารถขายน้ำมันดิบได้ แต่ช่วงกลางปี เดียวกันสถานการณ์กลับเปลี่ยนเป็นภาวะน้ำมันดิบขาดแคลน รัฐจึงเพิ่มปริมาณการเปิดตลาดนมผงขาดมันเนยอีก 10,000 ตัน เป็น 65,000 ตัน เพื่อรองรับความต้องการที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนปี พ.ศ. 2545 มีการขยายตัวโดยเฉพาะการผลิตเพื่อการส่งออกที่ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตของภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ทำให้ภาครัฐจัดสรรปริมาณการเปิดตลาดในโควตาเพิ่มขึ้นเป็น 73,000 ตัน โดยปริมาณโควตาที่จัดสรรจำนวน 55,000 ตัน และโควตาล่างจำนวน 18,000 ตัน

ในปี พ.ศ. 2545 สหภาพยุโรปกลับมาให้การอุดหนุนตามปกติ จึงทำให้ปลายปี 2545 ราคานำเข้านมผงขาดมันเนยลดลง เกิดปัญหาที่ โรงงานแปรรูปปฏิเสศการรับซื้อน้ำมันดิบบางส่วนจนเกิดภาวะนมถั่วเหลืองขาดอีก รัฐบาลจึงได้เข้ามาบริหารการเปิดตลาดสำหรับปี 2546 ซึ่งกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหทั้งระบบ ได้แก่ การปรับลดปริมาณโควตาให้ สอดคล้องกับความต้องการใช้นมผงขาดมันเนยในประเทศที่ ลดลง โดยงดการจัดสรรโควตานมผงขาดมันเนยให้กับกลุ่มผู้ผลิตนมพร้อมดื่มและกลุ่มผู้นำเข้าเพื่อการค้าใช้มาตรการภาษีโดยปรับเพิ่มอัตราภาษีนำเข้าในโควตาจากร้อยละ 5 เป็นร้อยละ 20 การตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์นม โรงเรียน การสั่งปิดโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นมในกรณีที่ตรวจพบว่าโรงงานไม่ได้ มาตรฐานหรือใช้นมผงขาดมันเนยตลอดจนทางนมเป็นวัตถุติด การให้กระทรวงสาธารณสุขเข้มงวดตรวจสอบผลิตภัณฑ์นมให้ ตรงกับฉลากที่ระบุรวมทั้งจัดการให้ผู้ผลิตนม โรงเรียนใช้น้ำมันดิบในการผลิตทั้งหมด โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นมทุกแห่งรับซื้อน้ำมันดิบทั้งหมดตลอดทั้ง 365 วัน และจัดสรรโควตาการจำหน่ายนมโรงเรียนให้แต่ละ โรงงานตามความเหมาะสม

สำหรับการนำเข้า รัฐได้จัดสรรการนำเข้าให้ผู้ประกอบการตามความต้องการใช้ของแต่ละราย โดยเห็นได้จากประกาศการนำเข้าในแต่ละปีที่ได้ กำหนดปริมาณนำเข้ามากกว่าจำนวนที่ประเทศได้ผูกพันไว้กับองค์ การการค้าโลก และหากผู้ประกอบการรายใดต้องการปริมาณนำเข้าเพิ่มเติมหรือเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ส่วนใหญ่ได้จัด โควตาล่างรองรับไว้

อย่างไรก็ตามแม้ว่าการประกาศโควตานำเข้าบางปีล่าช้ากว่าที่ควรจะเป็น ทำให้ธุรกิจวางแผนการผลิตและการตลาดอย่างไม่มีประสิทธิภาพทำให้เกิดค่าใช้จ่ายมากขึ้น แต่ภาครัฐก็ได้ขยายระยะเวลาการนำเข้าออกไปเท่ากับระยะเวลาที่ ประกาศล่าช้าทุกครั้ง ดังนั้นการกำหนดปริมาณโควตาจึงไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการและผู้นำเข้า นอกจากนั้นการเปิดตลาดตามปริมาณโควตาที่กำหนด ทำให้ผู้บริโภครับได้ปริมาณนมพร้อมดื่มที่มีคุณภาพตลอดปี รวมทั้งได้บริโภคสินค้า นมอื่น เช่น ไอศกรีม ช็อคโกแลต ขนมปังที่มีคุณภาพ และการปรับลดอัตราภาษีในโควตาล่างเหลือร้อยละ 5 จากที่ผูกพันไว้ร้อยละ 20 ช่วยให้ผู้บริโภคซื้อหาผลิตภัณฑ์นมในราคาต่ำและ

ประชาชนบริโภคได้ทั่วถึงมากขึ้น แม้ว่าในปีพ.ศ. 2546 จะได้ปรับภาษีเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20 แต่ผู้ประกอบการได้รับการให้บริการในส่วนนี้ไว้โดยไม่ปรับราคาสินค้าขายปลีก

ดังนั้นจากการเปิดตลาดนมผงขาดมันเนยที่จะส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม โดยโรงงานแปรรูปนมพร้อมดื่มได้หันไปใช้นมผงขาดมันเนยและผลิตภัณฑ์นมชนิดอื่น เช่น นมผงไขมันเต็ม มันเนย หรือหางนม (Whey) ทดแทนน้ำนมดิบ เนื่องจากผลิตภัณฑ์นมเหล่านี้มีราคาต่ำ เพราะการอุดหนุนการส่งออกของประเทศผู้ผลิต รัฐบาลจึงได้มีมาตรการแก้ไขหลายประการทั้งมาตรการภาษี ด้านการบริหารโควตานำเข้า และด้านการควบคุมคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์นมในประเทศ ซึ่งสามารถแก้ปัญหาได้ระดับหนึ่ง

อย่างไรก็ตามในการเจรจาสินค้าเกษตรรอบใหม่หากผลักดันให้ประเทศผู้ผลิตผลิตภัณฑ์นมลดการอุดหนุนการส่งออกอย่างจริงจังแล้ว จะช่วยให้ราคานำเข้าผลิตภัณฑ์นมเพิ่มสูงขึ้น โดยจะสามารถลดการบิดเบือนและราคาเป็นไปตามกลไกตลาดอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการแปรรูปอาหารนมหันมาใช้ น้ำนมดิบในประเทศมากขึ้นเกษตรกรจะมีความมั่นใจในอาชีพตลอดจนประชาชนผู้บริโภคได้บริโภคอาหารนมที่มีคุณภาพตลอดปี

4.10 การจัดทำเขตการค้าเสรี (Free Trade Area) ระหว่างไทยกับนิวซีแลนด์และออสเตรเลีย

การจัดทำเขตการค้าเสรี (Free Trade Area) ระหว่างไทยกับออสเตรเลียในกรณีของสินค้านมผงขาดมันเนยและผลิตภัณฑ์นมในหมวด HS 040210 ใช้มาตรการโควตาภาษีโดยที่ภาษีในโควตาจะคิดเก็บในอัตราร้อยละ 20 ในปี 2548 และจะปรับลดลงเหลือร้อยละ 0 ในปี พ.ศ.2568 สำหรับมาตรการให้โควตากับออสเตรเลีย ในปี พ.ศ.2548 จะเท่ากับประมาณร้อยละ 4 ของพันธะกรณีที่ไทยกำหนดไว้กับองค์การการค้าโลก คือ 2,200 ตัน และปริมาณโควตาจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 17 ทุก ๆ 5 ปีจนเท่ากับ 3,523.6 ตันในปี 2568 สำหรับการนำเข้าเกินโควตาที่กำหนดจะจัดเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 10 จากการศึกษาของคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพบว่าจากมาตรการการปรับลดภาษีนำเข้านมผงขาดมันเนยจากประเทศออสเตรเลียจะมีผลกระทบต่อการลดลงของราคาราคานมผงขาดมันเนย เท่ากับร้อยละ 16.7 จากค่าความยืดหยุ่นของปริมาณนำเข้านมผงขาดมันเนยต่อราคามีค่าเท่ากับ 0.66 และถ้าภาษีปรับลดลงเหลือ 0 จะส่งผลกระทบต่อการเพิ่มขึ้นของการนำเข้านมผงขาดมันเนยร้อยละ 11.02 ผลกระทบที่เกิดขึ้นนี้เป็นกรณีที่ภาษิลดลงเหลือศูนย์ทันที แต่ในกรณีของนมและผลิตภัณฑ์มีช่วงระยะเวลาของการลดลงของภาษีเป็นศูนย์ ในอีก 20 ปีข้างหน้าดังนั้นผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งหมดก็จะลดลงเฉลี่ยกันไปในแต่ละปีสำหรับประเทศนิวซีแลนด์

จากข้อมูลของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ สำหรับนมผงขาดมันเนยซึ่งไทยมีข้อตกลงต้องเปิดตลาดภายใต้องค์การการค้าโลก ปีละ 55,000 ตันเดิมอยู่แล้ว ดังนั้นทางประเทศนิวซีแลนด์จึงยอมรับที่จะไม่มีการเปิดตลาดเพิ่มเติมให้เป็นพิเศษ แต่จะมีการลดภาษีนอกโควตาลดต่ำกว่าที่เปิดใน WTO ร้อยละ 10 และจะเปิดเสรีโดยไม่มีโควตาและภาษีเป็น 0 ในปี 21 นับจากวันที่ความตกลงมีผลใช้บังคับ สำหรับประเทศไทยนำเข้านมผงขาดมันเนยจากนิวซีแลนด์ในปี พ.ศ.2546 มีมูลค่าเท่ากับ 1,276 ล้านบาท โดยมีอัตราเพิ่มขึ้นจากปีพ.ศ. 2545 เท่ากับร้อยละ 0.37 โดยนมผงส่วนใหญ่ที่ไทยนำเข้าจากนิวซีแลนด์นั้นจะนำไปใช้ในอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปซึ่งความต้องการของส่วนผสมที่มีคุณภาพดีของไทยเพิ่มมากขึ้น หลังจากที่มีรัฐบาลมียุทธศาสตร์ที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร ดังนั้นการลดข้อจำกัดการนำเข้าต่อสินค้าประเภทนมจะทำให้ให้อุตสาหกรรมกลุ่มนี้ สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นและได้รับประโยชน์จากการลดลงของต้นทุนการผลิต และจากการที่ไทยมีความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้นในอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปจะเป็นพื้นฐานในการที่จะมีการลงทุนในอุตสาหกรรมนี้มากขึ้น